

תרשים התמצאות

מראה כללי אתר שבע טחנות

סקר טבע עירוני – תל אביב-יפו

אתר 7
שבע טחנות

מכלול: נחל, לח

תאריך סקירה: 16.7.12, 13.4.12, 29.5.12

גודל מקורב של השטח: 38 דונם

שם הסוקר: רעות לוריאי, ניר מעוז, בועז שחם, ערן בנקר

נ.צ.מ (ישראל חדשה): 180165/670835

רחוב/גבול: מצפון: ערוץ נחל הירקון. מדרום: גבעת נפוליאון

רובע: 4 – צפון חדש

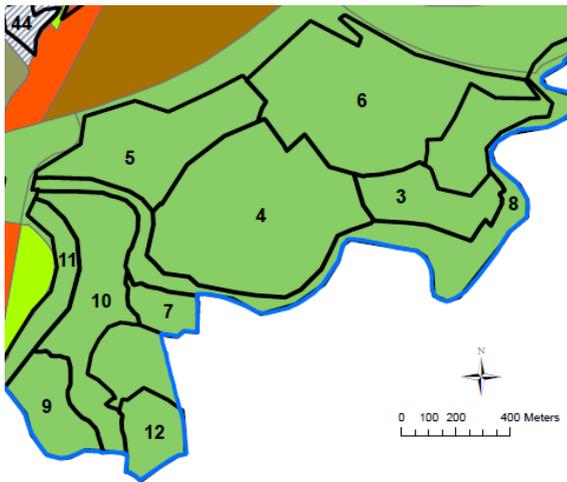
תאור כללי: אתר טחנות קמח היסטורי מן התקופה העותומנית היוצר מעיין פיתול מלאכותי בנחל המאפשר זרימה ערוצית חזקה לצד משטחי בוץ רדודים. בריכות אגנים ירוקים המהווים בית גידול לח. עושר של צמחים ייחודיים ומגוון עופות מקייצים ומקננים שאינם מצוי במקומות אחרים לאורך הנחל.

מאפייני השטח

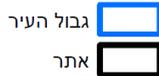
אקולוגיה

בתי גידול	נחל איתן, בריכות, גדות נחל, אגנים ירוקים, משטחי בוץ חורשת איקליפטוס, מגונן.
תצורות צומח	צומח טבול, צומח מזדקר, צומח גדות, צומח לח
יחידות צומח	ברוניקת המים – שנית מתפתלת קנה מצוי – אשל היאור – אשל מרובע
כיסוי צומח (%)	10% - 50%
צומח ייחודי	גומא שופע, נורית ארסית, שערות שולמית, גומא הפפירוס
בעלי חיים	עופות מים וציפורי סבך, דו - חיים וקבוצת תנים השוכנת לאורך נחל הירקון
חי ייחודי	ציפורים: צטיה, אנפית סוף. דו-חיים: אילנית מצויה. זוחלים: חומט גמד.
אתרים חשובים	אזור הטחנות הנו אתר בוטני בדגש על צמחים של בתי גידול לחים 4 מינים אדומים ונדירים. האגנים הירוקים מהווים אף הם אתר חשוב.
חשיבות ברצף- חיבור לאתרים אחרים	גבוהה – חלק ממכלול השטחים הפתוחים לאורך נחל הירקון ומפגשו עם נחל אילון.
מינים פולשים	ציפורים – דרארה ומאינה. צומח: קיקיון, אלנתה בלוטית, לנטנה, טבק השיח. זוחלים: צבגון אדום אוזן.
רמת השתמרות השטח	בינונית - גבוהה – האתר בחלקו מלאכותי ומגונן אולם בשוליים לצד הנחל נותרו בתי גידול טבעיים ברמת השתמרות גבוהה.

ייעודי קרקע תא/5000

מקרא

ייעודים תכנית מתאר

- אזור לתכנון בעתיד
- אזור מגורים בבניה מרקמית
- אזור מגורים בבניה מרקמית נמוכה
- אזור מגורים בבניה נמוכה
- אזור מגורים בבניה רבת קומות
- אזור מוסדות ציבור עירוניים ומטרופוליניים
- אזור מעורב
- אזור פעילות מיוחד
- אזור תעסוקה מטרופוליני
- אזור תעסוקה מקומי
- אזור תעסוקה עירוני
- בית עלמין
- דרך פרברית מהירה
- ים בתחום שיפוט עירוני
- מעגנת נופש ספורט ודיג
- שטח פתוח מטרופוליני
- שטח פתוח מטרופוליני חופי
- שטח פתוח עירוני

פיזי	
קרקע	אלוביום של קרקעות סחף כבדות, אבני כורכר
מורפולוגיה	גדת נחל, ערוץ זרימה, ערוץ נחל, בריכות מים
מורכבות טופוגרפית (מופעי נוף)	גבוהה – ברמה המקומית של האתר בשל היווצרות מופעים נקודתיים (מפלים, קירות טיפטוף) כתוצאה מהקמת הטחנות
חזות כללית	אזור מרשים ומעניין המציג אתר ארכיאולוגי הכולל: תעלות, גומחות, מחילות, קירות לצד מופעי זרימת מים שונים. כל אלו יוצרים אזור נחלי מורכב ודינאמי.
תשתיות קולטות קהל	קיים. שבילים, בירזיות, שירותים, שולחנות, מתקני משחק.
סביבה	
מפגעים והפרות	פסולת מבקרים סביב האתר, סחף פסולת בערוץ הנחל, איכות מים (ריח + קצף)
רמת הפרה בשטח (מפגעים)	נמוכה – בינונית. ריסוסים, פסולת
נגישות	מוסדרת מהרחובות הסמוכים ומפארק הירקון.
ארכיאולוגיה	תל גריסה 982 - גבעה מלאכותית חפורה בחלקה ובית קברות עתיק מן התקופות הברונזה הקדומה, הברונזה התיכונה, הברונזה המאוחרת והברזל א'. תל גריסה 1013 - אתר מהתקופה הכלכוליתית, קברים מן התקופות הברונזה הקדומה, הברונזה התיכונה, שרידי יישוב מן התקופות הברזל, הפרסית, ההלניסטית והביזנטית, שרידי יישוב וקברים מהתקופה הערבית הקדומה.
שימושים	אתר ארכיאולוגי והיסטורי, נופש ופנאי.
ייעודי קרקע עיקריים	
<p>תכנית מתאר ארצית: תמ"א 35 – מרקם שמור משולב, רגישות נופית סביבתית גבוהה. תמ"א 22 – נטיעות בגדות נחלים תכנית מתאר מחוזית (תמ"מ 5): שטח פארקים מטרופוליניים. תכנית מתאר עירונית (ת"א 5000): שטח פתוח מטרופוליני</p>	
מסקנות והמלצות	
<p>חשיבות האתר:</p> <ul style="list-style-type: none"> • מגוון בתי גידול לחים • חשבות בוטאנית – ריכוז צומח ייחודי • אתר תצפית בעופות מים • קינון ציפורי סבך • פעילות דו – חיים וצב רך • <u>שמירה וטיפוח של ערכי טבע קיימים:</u> • מניעת ריסוס וכיסוח. 	

צומח לח מגוון בשולי הזרימה

- טיפול והסרה של צמחייה פולשנית וממשק של צבגון אדום אוזן
- איסוף פסולת
- שיפור איכות המים
- שמירת מופעי המים המגוונים: נחל איתן, בריכה, מפל, ערוצי זרימה וערבול, ערוץ מישני.

שיקום ושיחזור בתי גידול מערכות אקולוגיות:

- השמשת חלק מן הבריכות עי ממשק הרטבה ויצירת בית גידול לח
- הוספת מיני צומח ייחודים של בתי גידול לחים
- אישוש אוכלוסיות של מיני בעלי חיים שהתקיימו בעבר בדגש על ציפורים ודגים.

נתוני הסקר

צומח

שערות שולמית על גבי אבני הטחנה באזור מוצא המים למחל.

שם המין	אדום
אספסת ריסנית	
אסתר מרצעני	
אפזרית אדומה	
אקליפטה לבנה	
אשל היאור	מוגן
אשל מרובע	מוגן
ברוניקת המים	
גומא שופע	אדום
דבשה חרוצה	
ורבנה רפואית	
חלבוב זוחל	
טבק השיח	
כף אווז ריחנית	פולש
כף זאב אירופית	
לחך אזמלני	
לחך גדול	נדיר
נורית ארסית	אדום
עבדקן מצוי	
עדשת מים	
ערבז משובל	
ערברבה שעירה	
פטל קדוש	
פלגית שיכנית	
פרעושית משלשלת	
צלף קוצני	
קייצת ב.מ	
קיקיון מצוי	פולש
רגלת הגינה	
שחליל מכופל	נדיר
שיח אברהם מצוי	
שנית מתפתלת	
שנית שוות שינים	

נורית ארסית (מין אדום)

גומא הפפירוס (אגנים ירוקים)

שערות שולמית	מוגן
מרקולית מצויה	
מלוח קיפח	
מלוח רגלני	
קנה מצוי	
דו מוץ חום	
גומא הפפירוס	אדום, מוגן
ערבה מחודדת	מוגן
שנית גדולה	

בעלי חיים

עופות

מין	דירוג הספר האדום
אנפת לילה	LC
אנפית סוף	NT
ברכיה	NT
סופית	LC
יונת בית	מין מבוית
תור צווארון	LC
תור מצוי	NT
צוצלת	מין פולש
פרפור עקוד	LC
דררה מצויה	מין פולש
דררה אפורת-לחי	מין פולש
נקר סורי	LC
בולבול צהוב-שת	LC
פשוש	LC
צטיה	LC
ירגזי מצוי	LC
צופית בוהקת	LC
קאק	LC
עורב אפור	LC
מאינה מצויה	מין פולש
דרור הבית	LC
דוכיפת	LC
שלדג לבן חזה	LC

יונקים

שם המין	דירוג הספר האדום
קיפוד מצוי	LC
תן זהוב	LC
עכבר מצוי	LC
חולד	LC
חולדה מצויה	LC
חתול ביצות ?	LC

נוטרייה	LC
עטלף פירות	LC
עטלפי חרקים	
חדף ?	NT

זוחלים

מין	דירוג ספר אדום	סיכוי לנוכחות המין
צב יבשה מצוי	VU - עתידו בסכנה	נמוך
צבגון אדום-אוזן	[מין פולש]	גבוה
צב ביצות	LC - לא בסיכון	גבוה
זיקית ים-תיכונית	LC - לא בסיכון	גבוה
חרדון מצוי צפוני	LC - לא בסיכון	נמצא
לטאה זריזה	LC - לא בסיכון	בינוני
שממית בתים	LC - לא בסיכון	גבוה
מניפנית מצויה	LC - לא בסיכון	גבוה
שממית עצים	LC - לא בסיכון	בינוני
ישימונית מצויה	LC - לא בסיכון	נמוך
חומט גמד	LC - לא בסיכון	נמצא
חומט פסים	LC - לא בסיכון	גבוה
נחושית עינונית	LC - לא בסיכון	גבוה
נחשיל מצוי	LC - לא בסיכון	גבוה
חנק	LC - לא בסיכון	גבוה
שלון טלוא ראש	LC - לא בסיכון	גבוה
שחור ראש	LC - לא בסיכון	גבוה
זעמן זיתני	LC - לא בסיכון	גבוה
זעמן שחור	LC - לא בסיכון	גבוה
זעמן מטבעות	LC - לא בסיכון	גבוה
נחש מים	NT - בסיכון נמוך	גבוה
עין חתול חברבר	LC - לא בסיכון	גבוה
ארבע-קו מובהק	LC - לא בסיכון	נמוך
תלום-קשקשים מצוי	LC - לא בסיכון	נמוך
מחרוזן "האוכפים"	VU - עתידו בסכנה	נמוך
צפע מצוי	LC - לא בסיכון	גבוה

אנפת לילה

צבגון אדום אוזן (תמונה: בועז שחם)

דו - חיים

שם המין	דירוג ספר אדום
אילנית מצויה	VU
צפרדע נחלים	LC

אתרים נקודתיים

- שבע טחנות
- אגנים ירוקים

מידע נוסף

בעבר נצפו בירקון בעלי חיים נוספים כגון: חתול בר, חתול ביצות, דורבן, שועל מצוי, לוטרה. על גבי עצים מנוחה של עופות מים: אנפה אפורה, קורמורן גדול, אנפית סוף. סבירות גם להימצאות קרפדה ירוקה. בנחל ניתן למצוא מגוון דגים: קיפון בורי, אמנון מצוי, קרפיון, שפמנון, צלופח אירופי. וחסרי חוליות, חרקים ופרוקי רגליים של בתי גידול לחים כגון: סרטן נחלים, שפירית אדומה. מינים שנצפו בעבר ונכחדו: דגים - אמנון הגליל, אמנון הירדן. ציפורים - חרגולן נחלים.

תרשים בתי גידול וערכי טבע

מקרא

	חורשת איקליפטוס		בית גידול
	גבול אתר		אגן ירוק - לח
	ערוץ לח		בריקה - לח
	ערך טבע		מגוון

